

HEOK 3 MAILA

Bizioak bixigarri?

H E O K

3 MAILA

I

g

a

r

a

IGARA izeneko ikas-irakas material honek HABEk sortutako **Helduen Euskalduntzearen Oinarrizko Kurrikuluan** du izaera eta, 97/98 ikasturtean, programan definitzen den **3. maila** saiatzeko euskaltegietako irakasleekin batera egindako lan-egitasmo baten ondorio da.

Asmo sendo batek gidatu zuen hasiera-hasieratik eginkizun hau: testualitatea lantzeak. Baina horren aldeko apostua oso agerikoa izan bada ere, ez da lan erraza izan.

Bestalde, azpimarratu nahi dugu ez dela esperimentazio formalik egin eta horregatik, bakar-bakarrik egileek beraiek eta beren euskaltegietan saiatu dituztela proposatutako jarduerak.

Baliabide gutxiarekin eta epe laburrean egindako lana duzu eskuartean duzun hau. Mugak muga, gure egitasmo honetan parte hartu ez duten beste irakasle guztiei ere balio izango zaiela uste duelako eman du argitara HABEk, aldi berean egile izan diren irakasleei hartu duten lana eta egin duten ahalegin berezia aitortzeko.

Antzeko ikastunitateak sortzen lagunduko dutela uste dugu. Hala balitz, gure helburu nagusia asean litzateke.

Jokin Azkue Arrastoa
HABEko Zuzendari Nagusia

HABE

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Egaña (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABEko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Esther Isasa (HABEko teknikaria) Eskarne Lopetegi (HABEko teknikaria)
Partehartzaileak:	Joseba Arbelaiz (Hernaniko Udal Euskaltegiko irakaslea) Jokin Nazabal (Hernaniko Udal Euskaltegiko zuzendaria)
Diseinua eta maketazioa:	Olaia Ubeda Sabin Arzelus (HABEko teknikaria) Gemma Sarasua (HABEko idazkaria)

HABE Erakundeak eskerrak ematen dizkie Hernaniko Udal Euskaltegiari eta Udalari materialgintza proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duten borondateagatik.

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako.

Jaun eta Jabe telesaila, 5. atala: Kafea, kopa eta purua. ETB.

Alkoholzaletasunari buruzko elkarriketa. Hernaniko Udal Euskaltegiko irakasleek grabatua.

1. Sarrera

1 . Irakaslearentzako oharra	4.or.
2 . Ikastunitatearen ibilbidea	4-5.orr.
3 . Ikastunitatearen eduki eta helburuak	6-7.orr.

2. Sekuentziak

A Sekuentzia

1 . jarduera: Kafea, kopa eta purua	8-11.orr.
2 . jarduera: Apustua	12-14.orr.

B Sekuentzia

3 . jarduera: Bazkalorduan	15-17.orr.
4 . jarduera: Alkoholaren kontsumoa gure artean	18-20.orr.
5 . jarduera: Alkoholiko Anonimoak elkarteak	21-22.orr.

C Sekuentzia

6 . jarduera: Oñaederra andre agurgarria	23.or.

3. Eranskinak

1 . Fitxak	24-25.orr.
2 . Transkripzioak	26.or.

1

Sarrera

Ikastunitate honetan, guztiok ditugun bizioez jardungo dugu. Gaiaren inguruko zenbait elkarrizketa jarriko dizkiegu ikasleei eta beren iritzia eta aholkuak emateko aukera ere izango dute.

Horretaz gain, prentsan ateratako zenbait inkesta eta "Alkoholiko anonimoetako" kide batekin egindako elkarrizketa ere irakurriko ditugu.

Azkenik, gutun bat idatziko dugu zenbait iradokizun eta aholku emanez.

Irakaslearentzako oharrak

Ikastunitate honen giharra Euskal Telebistaren *Jaun eta Jabe* telesaileko pasarteak dira. Eta pasarte horietako gai nagusiari jarraituz, hiru puntu jorratu nahi izan dira ikastunitate honetan:

- 1) Kontestuaiekiko egokitasuna, puntu garrantzitsua izaki testua tajuz osatzerakoan, landu nahi da lehenengo jardueretan. Izan ere, telebistako pasarteek horretarako aukera eskaintzen dute. Pertsonaien arteko harremanak fikziozkoak baitira, errealitatean ematen direnetatik bestelakoak. Horrexegatik kontestuari erreparatzea lortu nahi dugu, pertsonaien arteko diskurtsoa aztertuta, ikasleek erregistroan arreta jar dezaten.
- 2) Pasarteetako gaia edan/ez edan, erre/ez erretzearen ingurukoa denez, bigarren puntu nagusia iritzia ematea da, bideoan azaltzen den modua aztertuz, hainbat baliabide ikas ditzaten.
- 3) Hirugarrenik, berriz, aurreko baliabide eta informazioa erabiliz, edateari uzteko egin beharrekoak modu egokian ematen saiatuko dira ikasleak, eskutitz bat idatziz.

2

Ikastunitatearen ibilbidea

entzumena

irakurmena

mintzamina

idazmena

irratia

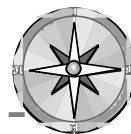
bideoa

4

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

HELMUGA

C Sekuentzia

6. OÑAEDERRA ANDRE AGURGARRIA

- Egoera irakurrita, erantzun-gutuna idatzi, aholkua emanez.
- (23.or.irak.lib.) (30.or.ik.lib.)

B Sekuentzia

3. BAZKALORDUAN

- Bideo-pasartean esango diren hitzak eta esamoldeak aurreikusi.
 - Ikusitako egoera antzeztu.
 - Testuan irakurritakoa komentatu.
- (15.or.irak.lib.) (15.or.ik.lib.)

4. ALKOHOLAREN KONTSUMOA GURE ARTEAN

- Testuaren ideia nagusiak idatziz jaso.
 - Entzundako iritziarekin adostasuna/desadostasuna adierazi eta denen aurrean komentatu.
- (18.or.irak.lib.) (20.or.ik.lib.)

5. "ALKOHOLIKO ANONIMOAK" ELKARTEA

- Galderak irakurrita, erantzunak aurreikusi.
 - Testuaren ideia nagusiak jaso.
 - Egindako aurreikuspenak frogatu.
- (21.or.irak.lib.) (25.or.ik.lib.)

A Sekuentzia

1. KAFEA, KOPA ETA PURUA

- Gaiari buruzko aurreikuspenak egin.
 - Bideoaren mezu orokorra ulertu.
 - Adjektiboak landu eta deskripzioak egin.
- (8.or.irak.lib.) (6.or.ik.lib.)

2. APUSTUA

- Elkarriketa-zatiak ordenatu eta ondorioak atera.
 - Egoera berria antzeztu.
- (12.or.irak.lib.) (11.or.ik.lib.)

5

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Ikastunitatearen edukiak eta helburuak

Hiztegia

- Pertsonak deskribatzeko adjektiboak ikastea eta lantzea (1).

Mintzagaiak

- Alkoholaren kontsumoa gure artean (4).
- Alkoholzaletasuna neurtzeko test bat (3).

Elkarreragina

- Bideoko pertsonaia nagusiak elkarren artean deskribatzea (1).
- Testuaren arrazonamenduari erreparatuta, ordena zein den erabakitzea (2).
- Fikziozko egoera batean elkarrizketaren haria eta jokatu beharreko rola prestatzea (2).
- Bideo-pasartean oinarrituta, bi lagunen arteko harremana zer-nolakoa den erabakitzea, erabiltzen dituzten esponente linguistikoei erreparatuta (2).
- Elkarrizketa baten zatia prestatzea taldekideekin elkarlanean (3).
- Test batean oinarrituta, bideoko pertsonaia nagusia alhokolikoa den ala ez erabakitzea (3).
- Nork bere iritzia azaldu eta taldekideekin eztabaidatzea (4).

Komunikaziorako azpitrebetasunak

- Bideoaren esanahi globala ulertzea (1).
- Testua entzun aurretiko aurreikuspenak egiaztatzea (1).
- Testuan ematen den arrazonamenduari erreparatzea (2).
- Kontestua ateratzeko munduari buruzko ezagutza orokorrean baliatzea (5).
- Testua irakurri aurretiko predikzioa egitea aurretikako ezagutzan oinarrituz (6).
- Testua gainirakurtzea ideia nagusiak ateratzeko (6).
- Testua entzun eta gaiaren inguruko informazio berezia ateratzea (5).
- Elkarriketarako esamolde eta hitz egokiak erabiltzea (4).
- Ideiak jasotzeko beste testu idatziez baliatzea (7).

Gramatika eta diskurtsoa

- Aholkua adierazteko esponente linguistikoei erreparatzea (3).
- Adostasuna eta desadostasuna adierazteko erabilitako esponenteak aztertzea (5).
- Testu idatzi baten antolamendua, koherentzia aztertzea (7).

Euskal kultura/gizartea

- ETBko saio bat ikustea, bertako produkzioak eta aktoreak ezagutze aldera (1).

2

Sekuentziak

s e k u e **A** n t z i a

1 **jarduera** Kafea, kopa eta purua

🕒 120'

Helburuak:

- Entzungaiari buruzko aurreikuspenak egitea.
- Entzungaiaren mezu orokorra ulertzea.
- Deskripzioak egiteko adjektiboak lantzea.

Zertan den:

Jarduera honetan, ikasleak, bideo-pasartea ikusi baino lehen, aurreikuspenak egiten saiatuko dira. Ondoren, bideoa ikusita, entzundakoaren arabera, hainbat esaldi aztertuko dituzte eta beste hainbat nork eta zein unetan esan dituen adierazi beharko dute *egia-gezurra* teknikaren bidez. Jardueraren hurrengo pausoa deskripzioak egiteko balio duten adjektibo batzuk landuko dituzte eta, bukatzeko, adjektibo horietako batzuk bideoan ikusitako pertsonaiaren bat deskribatzeko erabiliko dituzte.

Prozedura:

- 1 • Jardueraren hasiera honetan, *Jaun eta Jabe* telesailaren atal bat ikusiko dute ikasleek. Baina, jarri aurretik, hiruak banatuta, sarreran daukaten informazioarekin aurreikuspenak egiten saiatuko dira, ikaslearen liburuan dituzten galderei erantzunez eta azalduko diren hitz edo esaldi batzuk atzemanaz. (10')

***Oharra:** Telesaila ezagutzen ez dutenentzat komeni da hainbat datu ematea: Euskal Telebistak ekoiztua dela, Lehendakariak eta bere familiak (Blanka, emaztea, Gorka, semea) Ajuria Enean duten bizimoduari buruzkoa dela, beste hainbat pertsonaia ere protagonista direla (Garbi eta Teles, zerbitzariak, Eukene, Mari Paz)...

¹*Jaun eta Jabe* telesaila. 5. atala: Kafea, kopa eta purua. ETB

8

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

- 2 • Entzungaiaren mezu orokorra ulertze aldera, bideoa jarriko diezu orain (25' irauten du). Ikusitakoan, bakarka, erabaki beharko dute ikaslearen liburuko 8 esaldietatik zein den egia eta zein gezurra, istorioaren nondik norakoak ulertu dituztela ziurtatzeko. (15')

Zuzenketa-orria

	ESALDIAK	EGIA	GEZURRA
	1. Eukenen ustez, kanpaina politikoan esandakoak ez dira bete beharrekoak.	X	
	2. Lehendakari jaunak ez dauka bere burua alkoholikotzat. Zalantza-izpirik ere ez dauka, gainera.		X
	3. Gosalorduan lehendakaria oso urduri eta haserre agertu da. Halako batean, bere onetik ateratzen da Gernika koadroaren auziak oso kezkatuta daukalako.		X
	4. Gorkak ere astebeteko froga egin zuen, baina ez zuen inolako arazorik izan.		X
	5. Telesforo, apustuaren berri baduenek, behin eta berriro saiatzen da lehendakaria zirikatzen.	X	
	6. Jonek, lehendakari jaunaren alabak, asko maite du bere aita.		X
	7. Blankak uste du senarrari on egiten diola lehendakari izateak.	X	
	8. Aho batez onartu zuten Espainiako gobernuan lehendakariaren proposamena.		X

- Zuzenketa talde osoaren artean egingo da, irakaslearen laguntzaz.

A Sekuentzia

- Zuzenketa bukatuta, eta hiru jarrita, ikaslearen liburuko koadroan dauden esaldiak irakurri eta zer esan nahi duten eztabaidatuko dute. Eztabaida bukatzen dutenean, koadroa osatzen saiatuko dira, esaldi bakoitza nork eta zein unetan esan duen idatziz. (20')

***Oharra:** Eginkizun honen helburua ez da ikasleen memoria neurtzea, esaldiak irakurrita egoera aproposak irudikatzea baizik.

Zuzenketa-orria

ESALDIA	NORK?	NOIZ?
Koinak hau, gainera, ez da egunero ikusten diren horietakoa.	Joxeane	Gobernu-Batzordean, M ^a Pazekin hizketan ari dela.
Baina horiek muturreko kasuak izaten dira.	M ^a Pazek	Gobernu-Batzordean Joxeaneekin hizketan ari dela.
Benetan diot, jauna: Jerez hau primerakoa da gero!	Telesk	Joxean Eukeneekin bilduta dagoela.
Bada, zu izanik...	Garbik	Bazkalorduan.
Erretzaile ez denak ere erre egiten du, zera eta gero.	Blankak	Joxeaneekin ohean dagoela.
Hau da hau sasoia!	Garbik	Gauean, lehendakariaren koartora pontxea eramatera sartzen denean.
Zirrosiak jota hil zenean ere letxuga-entsaladari kulpak botatzen segitzen zuen.	M ^a Pazek	Gobernu-Batzordean Joxeaneekin hizketan ari dela.
Ze kalitate oneko urak dauzkagun Euskadin!	Joxeane	Bazkalorduan.
Zuk ez duzu ura edateko gogorik izan, ezta zure ametsik gaiztoenetan ere!	Gorkak	Bazkalorduan.

- Orain arteko lanari segida eman nahian, protagonista izan diren pertsonaiak deskribatzeari ekingo diogu. Gogoan izan gure helburu nagusia ikasleek ikus-entzun dutenetik hainbat ondorio ateratzea dela, pertsonaien nortasuna eta jarrera inferituz. Horretarako, pertsonak deskribatzeko maiz erabiltzen ditugun hainbat adjektibo eman dizkiegu ikasleei, ezaugarri positiboak deskribatzekoak taularen alde batean eta ezaugarri negatiboak deskribatzekoak, berriz, beste aldean jar ditzaten. (15')

Zuzenketa-orria

+	-
alaia	traketsa
fina	tristeia
apala	baldarra
iaioa	itxia
esanekoa	berekoaia
irekia	alproja
trebea	zakila
eskuzabala	arlotea
arduratsua	harroa
leiala	zarpaila
azkarra	ezjakina
ikasia	koittadoa
bizkorra	ergela
lasaia	agintezalea
patxadatsua	motela
	ipurterrea
	txoriburua
	txolina
	arduragabea
	narratsa

- Jarduera bukatzeko, hirunaka, bideo-pasartean protagonista izan diren pertsonaiak deskribatuko dituzte, kalitateak definitzeko ikusi dituzten adjektiboak nahiz ezaugarri fisikoen deskribapena egiteko ezagutzen dituztenak erabiliz. Horretarako, ikaslearen liburuan duten koadroa osatuko dute. (30')

2 jarduera Apustua

Helburuak:

- Testuan ematen den arrazonamenduari erreparatzea.
- Kontestuaren arabeko ezagutza orokorraz baliatzea.
- Kontestuekiko errejistro egokia erabiltzea.

Zertan den:

Jardueraren hasieran bideo-pasartearen transkripzioaren gainean egingo dute lan ikasleek, bakarka, zati guztiak desordenen daude-eta. Beste bi ikaskiderekin alderatu ondoren, azken bertsioa idatziko dute hiruak. Bideoa ikusitakoan, berriz, protagonisten arteko harremana zehazten saiatuko dira, emandako erantzuna arrazoituz. Bukatzeko, beste egoera bat emanda, elkarrikketa antzektuko dute.

Prozedura:

- 1 • Lehenengo jardueran ikusitako *Jaun eta Jaber*en ataletik zatitxo bat aukeratu dugu oraingo bideo-pasartean. Mre Paz eta Joxean arituko dira hizketan alkoholismoari buruz. Ikusi baino lehen, ordea, pasartearen transkripzioa irakurtzeko eskatuko diezu ikasleei, zatika eta desordenen dagoenez, jatorrizkora hurbiltzen saia daitezten bakarka. (20')
- Hirunaka, jarritako erantzunak aldera ditzatela, azken bertsioa zein izango den erabaki arte. Ondoren, egindako aukeraketa arrazoitu beharko dute, emaitza horretara iristeko zein estrategiataz baliatu diren zehaztuz. Emandakoez gain besterik aurkituko balute, idatz dezatela. (20')

Zuzenketa-orria

1-d,	2-j,	3-i,	4-b,	5-g,	6-a,	7-h,	8-c,	9-f,	10-e
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

- Lan hori bukatuta, galdera-erantzunen arteko lotura zuzenak bilatzeko eskatuko diegu, transkripzioan dauden esaldi edo hitzak aukeratuz.

Zuzenketa-orria

Ikaslearen liburuan emandako aukera guztiak egiazkoak dira. Hona hemen:

- ✓ Galdera bati emandako erantzun zuzena da hurrengo esaldia.

Joxean: Gibleko zerbait duzu?

Mª Paz: Alkoholikoa naiz

- ✓ Batak esandako zerbait hartuta, errepikatu eta segida eman dio besteak.

Joxean: Bueno, bueno, bueno... Zer **esaten ari zara**...

Mª Paz: Ez... Agian bazarela **esaten ari naiz**

- ✓ Denboraren erreferentzia ematen da galdera-erantzunetan.

Joxean: Tira, tira, tira... Ni ez naiz alkoholikoa. Horixe bakarrik falta genuen. Alkoholikoa?... **Eguerdian** bi basoerdi **bazkaltzean**, beste bi **afaltzean**, eta pontxe-kopa bat **ohera joan aurretik**. Eta kitto.

Mª Paz: Bai, bai, bai... **Nohizbehinka** kopatxo bat, txakolin bat edo beste saio bitartean, eta **Parlamentuko azalpenaren aurretik** hartzen duzun ron-kubata.

- ✓ Batak esandakoa besteak birfomulatu du.

Joxean: **Ezta enteratu ere**

Mª Paz: **Ez zara enteratu** ez diozulako edateari utzi,...

- Oraindik ere hirunaka eta bideo-pasartea ikusi ondoren, Joxearen eta Mª Pazen arteko harremana nolakoa den eztabaidatuko dute beren artean, ikaslearen liburua duten grafikoan emaitza markatuz. Erantzuna arrazoitzeko, bideo-pasarte hori berriro jarriko diezu, esamolde edo esaerak ikaslearen liburuko kutxan jaso ditzaten. (20')

- Zuzenketa talde osoaren artean egingo da, irakaslearen laguntzaz.

Mª Paz eta Joxean ezagunak dira, lankide eta lagunak ere badira; beraz, emandako aukeretatik 2, 5, 6 eta 7a ere aukeratu daitezke nolako harremana duten definitzeko.

Hori esateko pista edo arrastoak, berriz, hauexek:

Mª Pazen aldetik	Joxeannen aldetik
- Argi dago? Ulertzen duzu? Benetan? ... bezalako oharrak egitea. - Galdera edo baieztapen zuzenak (indiskreitoak) egitea: • Zenbat denbora da ez duzula astebete pasa alkoholik edan gabe? • Ez zara enteratu ez diozulako edateari utzi - Bere aitak zuen arazoaz hitz egitea: • Horixe bera esaten zuen nire aitak	• Bueno, emakumea. Bai. • Zu alkoholikoa...zu? • Tira, tira, tira... • Horixe bakarrik falta genuen! • A ze txorakeria! • Mila duro apustu, baietz... - Orokorrean, erabiltzen dituen esalmodeak nahikoa erregistro informalekoak dira.

- 2 • Binaka, ikaslearen liburuan emandako egoera antzeztuko dute ikasleek. Gogorarazi kutxan jaso dituzten hainbat espresio erabil ditzaketela. Dena dela, hasterako idatz ditzatela erabili nahi dituztenak, beste ikaskideei emateko. Hauen lana zera izango da: antzeztu ahala, aurrez idatzitakoak ala beste batzuk erabili dituzten jasotzea. (Bikote bakoitzak ez dezala elkarriketa 10' baino gehiago luzatu)

- Bikote guztiek bukatzen dutenean, erabilitako errejistroaren egokitasunaz eztabaidatuko dugu denon artean; hau da, harreman formala/informala duten ala ez, harreman hori behar bezala adierazi duten... (15')

s e k u e **B** n t z i a

3 **jarduera** Bazkalorduan 115-130'

Helburuak:

- Entzun aurreko predikzioak egitea.
- Testuaren ideia nagusiak jasotzea.
- Lagunarteko solasaldi bat gauzatzea.
- Kontesturako esamolde egokiak erabiltzea.

Zertan den:

Ahotsik gabeko bideo-pasarte bat ikusita, hitz eta esamoldeak aurreikusten saiatuko dira ikasleak. Ondoren, protagonista izan diren pertsonaien rola banatu (Gorka, Blanka eta Joxean), eta hirunaka elkarrizketa prestatuko dute, gero antzezteko. Bideoa ahotsa eta guzti ikus-entzunda, berriz, galdera batzuei erantzuniko diete. Bukatzeko, test bat irakurri, bete, eta ondoren datozen galderei erantzuna ematen saiatuko dira.

15

B Sekuentzia

Prozedura:

- 1 • Ahotsik gabeko bideo-pasarte jarriko diezu ikasleei. Gorka, Blanka eta Joxean bazkalorduan hizketan ari dira. Pasarte ikusita, esango dituzten hitz eta esamoldeei buruzko aurre-ikuspenak egiteko eskatuko diegu ikasleei. (3' bideoa ikusteko eta 10' aurreikuspenak egiteko)

- Ondoren, hiru jarrita, hiru rolak banatu eta elkarriketa prestatuko dute, gero, besteen aurrean antzezteko. (20' prestaketarako)

***Oharra:** Ezaiezu ikasleei ez dezatela oso elkarriketa luzea prestatu, 10 minututan egiteko modukoa-edo.

- Prestatutako elkarriketak antzeztuko dituzte hirukoteek.

- 2 • Orain bideo-pasarte ahostuna jarriko diezu, hiru ikaslearen liburuan dituzten galderei erantzun diezaieten. Galdera hauek pertsonaiek jorratu dituzten gaiak, erabili dituzten hitz eta esamoldeak eta diskurtsoa antolatu duten moduari erreparatzeko eginak dira. (15')

- Galderei emandako erantzunak eztabaida ditzatela eta atera dituzten ondorioak idatziz jaso. (10')

- 3 • •Alkoholzaletasuna neurtzeko MALT izeneko testa irakurtzeko esango diezu ikasleei, orain arte ikus-entzundakoaren arabera, Joxearen nortasuna eta alkoholarekiko duen menpekotasuna neurtzeko erabiliko baitugu. Test horretan dauden esaldiei bai/ez erantzun diezaietela. (15')

- •Irakurri berri duten testaren arabera, taldeka, Joxean alkoholzaletzat joko luketen ala ez eztabaida dezatela, baieztatu eta ezezko erantzunak baremo posible batera ekarrita (saia daitezela zehazten zenbat baieztatu eta ezezko erantzun behar diren pertsona bat alkoholikotzat jotzeko) (15-20')

- •Bozeramaile bat aukeratu eta, denen aurrean, azal dezala taldean erabakitako baremoa. (bozeramaile bakoitzak 5 minutu izango ditu)

***Oharra:** Bozeramaileek beren azalpenetan egiten dituzten akatsen oharrak hartuko ditu irakasleak, amaitutakoan arbelean idatzi eta denon artean zuzentzeko.

² Alkoholzaletasuna. In Euskalduntzearen B Mailarako Langaia. 1984. Irakaslearen liburua: mintzamina lantzen. HABE. 282-293. orr.

- Talde handian, testari buruzko iritzia eman dezatela, hainbat puntutan, esaterako:
 - ✓ Ea honelako testak baliagarritzat jotzen al dituzten.
 - ✓ Ea neurtu nahi dutena neurtzen duten.
 - ✓ Testei buruz duten iritzia, orokorrean.
 - ✓ Zenbateraino diren objektiboak testak... (10-15')
- Bukatzen dutenean, emaezu testaren jatorrizko baremoaren berri:

Gutxienez hamaika galderari baietz erantzuten bazaie, aztertutako pertsona alkoholzaletzat har daiteke. Baiezko erantzunak seitik hamarrera badira, berriz, alkoholzale bihurtzeko arriskuan dabil.

4 **jarduera** Alkoholaren kontsumoa gure artean

🕒 85'

Helburuak:

- Testuaren informazioa jasotzea, grafikoaz baliatuz.
- Entzungai baten inguruko informazio berezia ateratzea.
- Alkoholzaletasunaren gainean nork bere iritzia ematea lagunartean.
- Adostasuna eta desadostasuna adierazteko erabilitako esponenteak aztertuta, hainbat esaldi berridaztea.

Zertan den:

Jardueraren hasieran eta bi taldetan banatuta, egokitu zaien idatzizko testuari buruzko informazio nagusia jasoko dute ikasleek. Ondoren, entzungai batean ematen diren iritziekin bat datozen ala ez esango dute. Bukatzeko, idatzizko iritzi batzuk aztertu eta komentatuko dituzte.

Prozedura:

1. • Ikasleak bi taldetan banatu eta fitxa bana eman (ikus 3.1. Eranskina) .
 - Irakurritakoan, egokitu zaien testutik informazio edo ideia nagusiak jaso ditzatela idatziz. (20')
- Gaiari buruz duten iritzia eman eta arrazoi dezatela (ahoz).(10')

- 2
- •Bi lagun, Maite eta Izaskun, arituko dira orain alkoholzaletasunari buruz hizketan. Elkarriketa entzungo dute ikasleek, (ikus 3.2. Eranskinean transkripzioa).
 - •Bakarka, entzundako iritziekin bat datozen ala ez adierazi beharko dute, ikaslearen liburuan duten koadroan. (10')
 - •Banan-banan komenta dezatela denen aurrean duten iritzia. (Bakoitzak 2-3')
 - •Ondoren, elkarriketaren transkripzioa eman (ikus 3.2. Eranskina) eta esan dezatela ikaslearen liburuan amore emateko eta iritzia kontrajartzeko dauzkaten esponenteetatik zein erabili dituzten Maitek eta Izaskunek. (10')

Zuzenketa-orria

Amore emateko	Iritzia kontrajartzeko
Nola ez?	Hala eta guztiz ere
Halaxe da	Baina
Ukaezina da	Dena den
Egia da	Aldiz
Onartu beharrekoa da	Ordea
Onartu behar dut	Hala ere
Begien bistakoa da hori	Halere
Onartzen dut	Horrek ez du esan nahi
Bat nator zurekin	
Ez dut ukatuko	
Hala badiozu	
Zuk esaten baduzu	
Puntu honetan zurekin bat nator	
Zuk esan bezala	

3Alkoholzaletasunari buruzko elkarriketa. Hernaniko U.E.

B Sekuentzia

- Aukera ditzatela koadroko lauzpabost esponente eta berridatz ditzatela Maitek eta Izaskunek esandako zenbait esaldi, ikaslearen liburuan duten adibidean egin den moduan. (15')

3 • Idatziz emandako iritzi batzuk aztertuko dituzte launaka. (20')

- Laukote bakoitzeko bozeramaile bat aukeratuta, eman dezala hitz egindakoaren berri denen aurrean (bakoitzak 3-5'). Hauek esandakoa aztertzeko bi ikasle aukeratuko dituzu, begirale-lanak egin ditzaten. Emaiezu ondorengo fitxa, amore emateko eta iritzia kontrajartzeko erabili dituzten esponenteak jaso ditzaten. Ondoren, jasotakoak denon artean eztabaidatu eta aztertu egingo dira. (10')

Amore emateko	Iritzia kontrajartzeko

5

jarduera

Alkoholiko Anonimoak Elkartea

Helburua:

- Idea nagusiak aterata, testuaren mapa semantikoa osatzea.

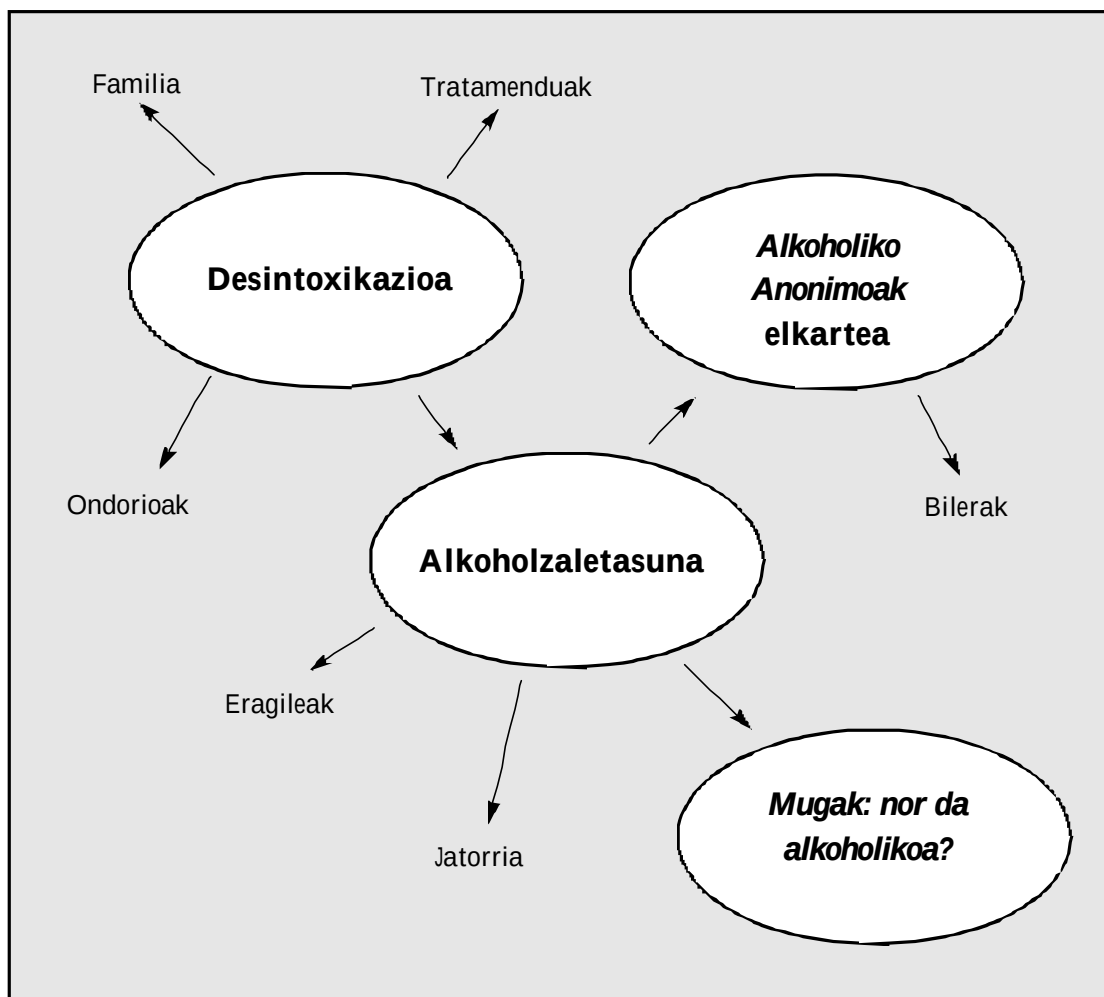
Zertan den:

Alkoholiko anonimoak elkartekoekin hizketan izeneko testutik ideia nagusiak jasotzeko eskatuko diegu ikasleei, ikaslearen liburuan duten mapa semantikoaren eskema osa dezaten.

Prozedura:

1

- Testua irakurri baino lehen, hirunaka, eta testuan aurkituko dituzten hamaika galderak irakurrita, saia daitezela emandako erantzunak asmatzen.
- Testua irakurrita, osa dezatela mapa semantikoa. (20')

- Hirunaka, aldera ditzatela jaso dituzten ideia nagusiak. (10')

s e k u e **C** n t z i a

6 **jarduera** Oñaederra andre agurgarria 100' -120'

Helburua:

- Testua antolatzea.

Zertan den:

Fikziozko egoera bat emanda, bakarka, arazoari irtenbidea ematen saiatuko dira ikasleak, *Alkoholiko Anonimoak* elkarteko lehendakaria bailiran, gutun baten bidez.

Prozedura:

- 1 Idaz-prozesuari pixka batean erreparatze aldera, eta testuaren antolamendua muntakoa dela kontuan hartuta, honako hau egingo dugu:

- •Fikziozko egoeraren berri jakin ondoren, esan ikasleei aurreko jardueran atera dituzten ideia nagusietatik aukeratzeko eta zerrendatzeko oraingo eginkizun hau egiteko ondo etorriko zaizkienak. (10')
- •Ondoren, esaiezu ikasleei eskutitzaren egitura gogoan, berau osatzeko egokitzen jotzen dituzten ideiak eransteko aurreko zerrendari. (10')
- •Honez gero, nahikoa moldatuta izango dituzte ikasleek eskutitzaren nondik norakoak. Esaiezu, batetik, zerrendako ideiak ordenatzeko, horrela testuaren eskema edo egingo dute; bestetik, eskema egindakoan esaiezu binaka jarrita, idatziko dutenaren berri elkarri emateko. Ikaskideak egindako iruzkinak aintzat hartuta, hala behar balitz, testu-antolamendua aldatuko lukete. (15')
- •Eskatzen zaien gutuna idatz dezatela, ikastunitatean ikasitakoa gogoan hartuz. (50-60')
- •Eskutitza idatzi ondoren, ikaskideari eskemarekin batera emango diote. Honek, eskema aurrean duela, testua eskemari lotzen zaion azter dezan. Honekin batera, testua koherentea den aztertuko du. (10-15')

1. Fitxak

A FITXA

ALKOHOLAREN KONTSUMOA GIPUZKOAN

Hemen dituzue Gipuzkoako Foru Aldundiko Osasun Zerbitzuak egindako ikerketaren zenbait datu (Euskal Herriko beste probintzietara ere aplika genitzakeenak).

1.- Hauek dira Gipuzkoako jendeak edari alkoholikoetan dauzkan gustuak:

- ardoa gustuko duena	%59,9
- ardoaren ondoren,	
garagardoa gustuko duena	%32
likoreak gustuko dituenak	%23,5
konbinatuak gustuko dituenak	%15,6
beste likore batzuk gustuko dituenak	%20,7

2.- Alkoholen kontsumoaren arabera, Gipuzkoan:

%26a abstentzia da
%51 edale neurritsua da
%12a edale amorratua da
%5a alkoholikoa-edo da

3.- Badago alkoholen kontsumoaren eta sexuaren arteko loturarik: gizonezkoek emakumezkoek baino alkohol gehiago edaten dute.

	GIZONEZKOAK	EMAKUMEZKOAK
abstentziak	%26,4	%73,6
edale neurritsuak	%53,6	%46,4
edale amorratuak	%92,7	% 7,3
alkolikoa-edo	%92,9	% 7,1

4.- Gipuzkoako jendearen %7ak asteburuetan bakarrik edaten du, baina asko. Azpimarratzekoa da %7 honek astegunetan ez duela edaten.

5.- Aipatutako %7 horren artean kontsumoa handiagoa da ezkongaietan ezkonduetan baino. Gizonezkoen kontsumoa emakumezkoena baino handiagoa izan arren, goraka doa emakumeena ere.

6. Zein ondorio atera ditzakezu datu horiek aztertuta? Ikerketagileek honako hauek atera dituzte:

- Alkohol-kontsumoaren joera aldatzen ari da.
- Aldaketa hori honetan nabarmentzen da:

Orain arte edatea (txikiteoa) harremanetarako bide zen.

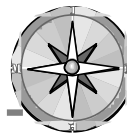
Gaur egungo gazteen artean hori galtzen ari da. Gazteek asteburuetan edaten dute, eta asko gainera. Andrazkoek ere parte hartzen dute, orain arte ez bezala. Bestalde, asteburuetan edari destilatuak edaten dira, astegunetan ez bezala.

Horrek guztiak adierazten du gure gazteak ez duela astia era kreatiboan emateko aukerarik.

✓ Bat al zatoste ondorio hauekin?

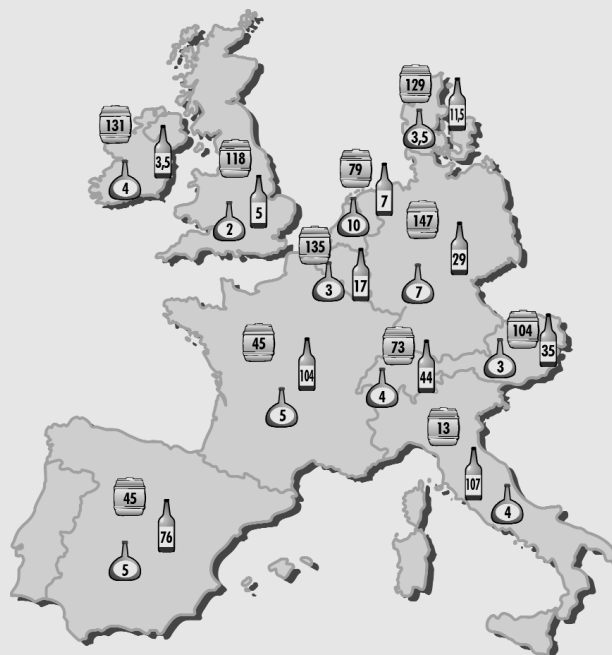
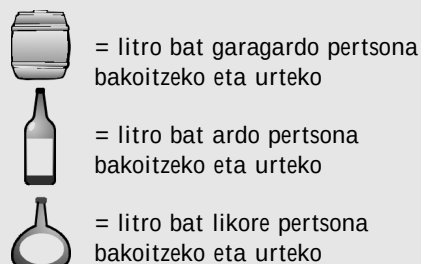
✓ Zergatik?

ALKOHOLAREN KONTSUMOA EUROPAN

■ Grafikoa lagun, komenta eta pareka ezazue nazio desberdinetako alkohol-kontsumoa.

■ Azter itzazue nazio bakoitzean edariak aukeratzeko izan ditzaketen arrazoiak.

■ Taulako datuak lagun, aztertu Europako alkoholismoaren arazoa. Zeintzuk izan daitezke kausak?

■ Egunean 1/3 litro alkohol baino gehiago hartzen duen jendearen portzentaia:

Austria: 3,9
 Suiza: 5,2
 Italia: 8,2
 Espainia: 5,9
 Frantzia: 9,5
 Alemania: 5,1
 Belgika: 3,8
 Holanda: 2,1
 Dinamarka: 2,7
 Ingalaterra: 2,8
 Irlanda: 2,6

■ Askok izan dira alkoholaren aurka hartutako neurriak. Horietako bat Estatu Batuetan 1920tik 1933ra bitartean jarritako "Lege lehorra" izenekoa dugu. Urte horietan debekatu egin zuten alkohola edan eta saltzea. Baina, aurkako ondorioak lortu ziren: alkoholaren kontsumoa jaitsi ez baina igo egin zen. Esperientzia honetatik ondorio bat atera daiteke: ezinezkoa da alkoholik gabe bizitzea.

■ Zuei zer iruditzen zaizue?

2. Transkripzioak

1. APUSTUA

Mª Paz: Ez ezazula insititu Joxe Antonio. Ez dut edango, ezin dudalako edan. Argi dago?

Joxean: Gibleko zerbait duzu?

Mª Paz: Alkoholikoa naiz.

Joxean: Zu alkoholikoa?...Zu? Mª Paz alkoholikoa?... Bueno, bueno, bueno... Ezta pentsatu ere! Ez da posible!

Mª Paz: Suposatzen dut, zuretzat alkoholiko batek aurpegia gorrituta eduki behar du. Hor marmarrez hitz egin, aldaroka edo balantzaka doan norbait dela. Hor, gibel-puskak lurretik uzten doan horietakoren bat. Bada, bai. Baina, horiek muturreko kasuak izaten dira... Guk, gehienok, jende normal eta errespetagarria izaten gara. Gure kopatxoarekiko loturaren susmorik ere ez dugunok, falta zaigun egunera arte. Ulertzen duzu?

Joxean: Bai, bai, bai.

Mª Paz: Benetan?

Joxean: Bueno, emakumea. Bai

Mª Paz: Zenbat denbora da ez duzula pasa astebete alkoholik edan gabe?

Joxean: Zer esan nahi duzu?

Mª Paz: Zenbat denbora da?

Joxean: Tira, tira, tira... Ni ez naiz alkoholikoa. Horixe bakarrik falta genuen. Alkoholikoa?... Eguerdian bi baso erdi bazkaltzean, beste bi afaltzean, eta pontxe-kopa bat ohera joan aurretik. Eta kitto.

Mª Paz: Bai, bai, bai... Nohizbehinka kopatxo bat, txakolin bat edo beste saio bitartean, eta Parlamentuko azalpenaren aurretik hartzen duzun ron-kubata.

Joxean: Tira, tira, tira... Jendeak hori baino gehiago edaten du hemen eta.

Mª Paz: Alkoholikoak direla ez jakiteak ez du esan nahi ez direnik.

Joxean: Bueno, bueno, bueno... Zer esaten ari zara, ni alkoholikoa naizela?

Mª Paz: Ez... Agian bazarela esaten ari naiz... Eta hori jakiteko sistema oso erraza da. Astebete alkohol-tantarik probatu gabe egotea.

Joxean: Astebete?... A ze txorakeria! Nik aste osoak pasa ditut alkoholik probatu gabe... Eta... Ezta enteratu ere!

Mª Paz: Horixe!... Ez zara enteratu ez diozulako edateari utzi, ezta egun bakar batean ere!

Joxean: Eta zuk nola dakizu?... Nik oso ondo dakit zer edaten dudan eta zenbat edaten dudan.

Mª Paz: Horixe bera esaten zuen nire aitak eta egunean bi botila ardo edaten zituen. Eta bera bi basoerdi edaten zituelakoan,... benetan sinistuta zegoen. Hil zenean ere, letxuga-entsaladari kulpia botatzen segitzen zuen.

Joxean: Oso ondo.... Begira... Mila duro apustu, baietz astebete pasa alkoholik edan gabe.

2. ALKOHOLZALETASUNA

Maite: Ba al dakizu jada aprobatu dutela, zera, tabernak lehenago isteko legea-edo?

Izaskun: Bai, badakit eta, egia esan, ez dakit zer lortu nahi duten horrekin. Ze, aditu dut lege hori onartuta, jendeak alkohol gutxiago edango duela; baina ni ez nago ados horrekin, nik pentsatzen dut jendeak berdin-berdin jarraituko duela, ze, Euskal Herrian ohitura da eta hemen, nahiz eta tabernak lehenago itxi, tabernatik kanpo ere edan egiten da. Zuk zer pentsatzen duzu, lege horrekin jendeak gutxiago edango duela?

Maite: Bueno, agian eragina izan dezake, ez? Baina eragina izan dezake adin batetik aurreko, aurrekoengan, ezta? ; hau da, esan nahi dut, gazte jendeak beti jarraituko du edaten ze, zuk esan duzun bezala, herri honetan edozein gauza edariarekin ospatzen dugu. Ba, bataioak direla, ezkontzak direla, edo parranda simple bat. Orduan, nik uste dut gazte jendeak edaten jarraituko duela eta adibide garbia daukagu, ba, nahiz eta diruz urri ibili, ba, hor ikusten ditugu supermerkatuen aurrean, ba, ez dakit, beren akopioa-edo, eh? Alkohola eta freskagarriak erosten, gero nahasketak beraiek egiteko, eta merkeago ateratzeko.

Izaskun: Bai, ze azken bolada honetan, tabernekin orduetara dela-eta, protestak egin dituzte. Alde batetik, orduetara, esan dudan bezala, murriztu egingo dutelako, eta, beste aldetik, gazteak kalean edaten duelako. Ez? Ba, lehen tabernara joaten ziren eta poteatu egiten zuten. Gaur egun, berriz, poteoa ia desagertzean dago eta, ba, adibidez, igande arratsaldean, ez?, ba, gure ... gu hainbeste ez, baina gure gurasoak ibiltzen ziren taberna batetik bestera. Gaur, berriz, diskotekara joaten dira eta diskotekara sartu aurretik erosten dute Coca-Cola litro t'erdiko botila handi horietako bat, beste ginebra botila bat, edo botila bat ginebra, eta hor nahasketak egiten dituzte, eta diskotekan sartzeko, sartzeko jada mozkor-mozkor eginda daude.

Maite: Bai, nik uste dut edateko modua aldatu dela. Zuk esan bezala, lehen poteoa egiten zen, eta ohitura zen, ba, poteatzen ibiltzea. Orain, aldiz, egiten dena da e, edan, beste modu batean edaten dute, ez? Baina aldatu ez dena da edatea. Denok jarraitzen dugu edaten eta jasaten honek dakartzan ondorio larriak, ezta? Ze, ez dakit, uste dut izango garela alkoholiko-tasa handien duen herrietako bat. Ez dakit...

Izaskun: Ba, hainbesteraino ez da izango.

Ikastunitate honek hiru puntu nagusi jorratu nahi ditu:
Lehenengoa, erregistro formala eta informalaren arteko aldeak; bigarrena, iritzia emateko
hainbat baliabide eta hirugarrenik, testu bat modu egokian nola antolatu.
Bide horretan bizio txiki eta handiak izango ditugu mintzagai.

HABE

